

Meer dan het noodzakelijke

Zondag 3 juli 2022, Christus Triumfatorkerk

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Ruth 4

Komen

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Aanvangslied 'de vreugde voert...' (Lied 280: 1, 6 en 7) (staande)
- Moment van Stilte
- Begroeting en bemoediging
- Psalm van de Zondag: Psalm 66: 1 en 7
- Kyriëgebed
Afgesloten met een gezongen kyrie: afwisselend voorganger gemeente: lied 299^e
- Glorialied - meteen gevolgd door het gloria: lied 299^e

Woord

- Met de kinderen
Gebed
Experiment met kaarsen
Lied met de kinderen: Jezus zegt, dat Hij hier van ons verwacht
- Inleiding op Ruth
Het is alweer even geleden.
Maar toen we begonnen te lezen in het boek Ruth op 15 mei, toen vertelde ik dat je het boek Ruth kunt lezen als een spiegelverhaal.
Een verhaal dat gaat over het volk van Israël als geheel. Een verhaal dat ook gaat over elk mensenleven. Ruth en Naomi tekenen beide een kant van de geloofsweg van het volk van Israël. Naomi – het betekent de gelukkige. Naomi woont aan het begin van het verhaal in het Broodhuis Betlehem. Ze heeft het goed, ze is getrouwd met Elimelech, *mijn God is koning* en ze krijgt maar liefst twee zoons. Haar toekomst lijkt verzekerd. Ze symboliseert het volk van Israël dat mag wonen in het beloofde land en daar alles krijgt wat het nodig heeft. Veiligheid, vruchtbare grond, gerechtigheid. Maar het gaat mis in het broodhuis. Het brood raakt op. En Elimelech moet vluchten met zijn gezin. Als economische vluchtelingen kloppen ze aan in het buurland Moab, om te overleven. Maar dat overleven verloopt bepaald niet goed. Elimelech sterft, Machlon en Kiljon sterven.
Naomi ziet het leven niet meer zitten. Ze zegt: “Noem mij maar Mara – de verbitterde – want het leven is voor mij opgehouden na het verlies van mijn man en zoons. “Mijn lot is te bitter voor jullie”, zegt ze tegen Ruth als ze besluit terug te gaan naar haar geboortegrond.
De joodse lezer zal het meteen gehoord hebben – door de jaren heen. Naomi is als ons volk. Waar wij steeds weer lijden onder agressie van de buurlanden, te lijden hebben van hongersnoden en onrecht van onze eigen koningen. Het volk hoort in de klacht van Naomi de roep van het volk naar God: waar bent U? Hoe houden wij ons staande in dit leven? Is er nog toekomst voor ons, of heeft u ons opgegeven?

Herkenbaar voor het volk van Israël. Herkenbaar voor elk mens. Het komt voor dat je met lege handen staat. Dat je machteloos naar boven kijkt. *Vanwaar zal mijn hulp komen?* Dat je het uitschreeuwt. Dat je vloekt, misschien wel. Nu heb ik u zo nodig God, het hele leven is uit mijn handen gevallen en waar bent u nu te vinden?

De weg van Naomi, de weg van het volk van Israël,, het is ook ónze weg, het is de weg van elke gelovige.

En komt er antwoord? Niet altijd – zeg ik alvast maar bij voorbaat. Of in ieder geval: ik herken het antwoord niet altijd, of leef er aan voorbij, of het komt gewoon echt niet – ik kan het onderscheid niet altijd maken.

In dit verhaal komt er wel antwoord. Uit onverwachte hoek. We horen het in het laatste hoofdstuk van Ruth – Ruth 4.

- Schriftlezing Ruth 4: 1-12
- Lied 'Heer onze Heer, hoe zijt gij aanwezig' (Lied 275: 1, 2, 3)
- Schriftlezing Ruth 4: 13-17
- Lied 'Heer onze Heer, hoe zijt gij aanwezig' (Lied 275: 4, 5)
- Preek

God - waar bent U? Hoe houden wij ons staande in dit leven? Is er nog toekomst voor ons, of heeft u ons opgegeven? Die vragen klinken door in het lot van Naomi – Ik zei het net in de inleiding.

Het komt voor dat je met lege handen staat. Dat je machteloos naar boven kijkt. *Vanwaar zal mijn hulp komen?* Dat je het uitschreeuwt. Dat je vloekt, misschien wel. Nu heb ik u zo nodig God, het hele leven is uit mijn handen gevallen en waar bent u nu te vinden?

En komt er antwoord? Niet altijd – zeg ik alvast maar bij voorbaat. Maar in het verhaal van Ruth wel. Uiteindelijk.

Uit onverwachte hoek, en je moet goed zoeken naar Gods betrokkenheid – want zoals ds. Schreuder twee weken geleden al zei: “God komt maar terloops ter sprake in het boek Ruth.” Alsof het het echte leven is- waar God vaak maar terloops ter sprake komt. In het voorbij gaan – als het suizen van een zachte koelte.

Het antwoord komt van Ruth. Ruth betekent *vriendin*. Ruth loopt met je mee. Ze is je trouw. En in haar trouw aan Naomi zorgt ze voor ommekeer. Ze is eigenlijk de tegenhanger van Naomi. Het andere deel van jezelf. Ruth is de positivo. Die kansen ziet. Die er voor gaat. Die het durft een sprong in het diepe te wagen. De vriendin die er voor je is als jij het even niet meer weet. Ruth symboliseert de omkeer van Israëls lot. Slavernij wordt vrijheid. Hongersnood wordt een rijke oogst. Ballingschap wordt terugkeer. Godverlatenheid wordt zegen. Het zit allemaal in dat kleine boekje. Het omvat de geschiedenis van het uitverkoren volk. Het vertelt het levensverhaal van ieder mens.

Vandaag smelten ze samen. Ruth en Naomi. In het laatste gedeelte van het verhaal.

Er komt echt nieuwe toekomst. Letterlijk. Er wordt een nieuwe zoon geboren. “Naomi heeft een zoon gekregen!”, zeggen haar buurvrouwen in Bethlehem. Dat is wat vreemd – Naomi heeft natuurlijk helemaal geen zoon gekregen op haar oude dag - *Rúth* heeft een zoon gekregen, maar het tekent het verhaal. In deze zoon, Obed, zoon van Ruth en Boaz, in deze zoon krijgt de lijn van Elimelech – *mijn God is Koning* en Naomi - *de gelukkige* toch nog toekomst. Want zo werkt dat in Israël. En wat voor toekomst. Naomi komt via Ruth en Boaz in de lijn van koning David terecht, en in de lijn van de messias zelf – Jezus Christus.

Boaz – o ja, die was er ook nog.

Boaz hangt er maar een beetje bij in het verhaal zo lijkt het.

Boaz – het betekent: *in hem is kracht*.

Toch is zijn rol onmisbaar. Hij zorgt voor de juiste omstandigheden waarin er omkeer kan plaatsvinden. Hij zorg voor de voorwaarden voor een nieuwe toekomst.

Eerst redt hij Ruth en Naomi van de hongersnood, uiteindelijk zorgt hij voor nageslacht, maar daartussen moet er nog iets essentieels gebeuren.

Lossen.

Een vreemd woord. Het komt maar liefst veertien keer voor in dit ene hoofdstuk.

Lossen. *Ga'al* in het Hebreeuws. Het betekent dus lossen of vrijkopen of bevrijden. Dat woord speelt een belangrijke rol in het Oude Testament. God redt zijn volk door het vrij te kopen. Eerst uit de slavernij, later uit de Babylonische ballingschap. Steeds als het over God gaat als bevrijder van zijn volk, tientallen malen in Jesaja bijvoorbeeld. Dan gaat het over lossen, God lost zijn volk. Hij geeft het nieuwe toekomst.

Precies dat woord wordt nu gebruikt voor Boaz om zijn rol als bevrijder aan te duiden. Het gaat om Gods reddende optreden voor zijn volk in ballingschap. Het gaat hier vandaag om het reddende optreden van Boaz voor Ruth en Naomi. Dat bevrijdende optreden luidt steeds weer een nieuwe toekomst in.

Dat is wat Boaz doet vandaag.

Hij wordt de losser van Naomi. Hij is bereid de failliete boedel van Elimelech over te nemen en *en passant* Ruth daarbij tot vrouw te nemen.

Er is nog wel een tegenspeler in het spel.

Een onbeklede in de poort van Bethlehem die dichter bij de familie staat dan Boaz.

Er is van alles vreemd aan die andere lossers.

Waar de namen in het boek Ruth zo'n grote rol spelen. War de namen eigenlijk het verhaal vertellen, daar krijgt deze man geen naam. "Zijn naam is niet van belang" lezen we net. Eigenlijk staat er zo iets als: Zo-en-Zo, of misschien nog beter vertaald: Dinges.

Dat juist hij géén naam krijgt is onderdeel van het verhaal. Deze Dinges is de dissonant in het geheel. Deze meneer *Zo en zo* weigert bij te dragen aan het bevrijdende werk van God. En het voortleven van de Naam, Elimelech – Mijn God is koning. Dinges is de spelbreker. Dinges is de tegenkracht,. Hij die je van je bestemming afhoudt. Die je toekomst onzeker maakt.

Je komt ze overal tegen in je leven. Soms ken je ze niet eens. Maar ze dwarsbomen je, of proberen je op ander gedachten te brengen. Of aan het twijfelen. De kunst is ze te ontmaskeren en onschadelijk te maken.

Dat is wat Boaz hier grandioos doet. Subtiel maakt het leven mogelijk. En Dinges haakt af.

Zou het kunnen dat waar Ruth en Naomi twee kanten van het volk van Israël vertegenwoordigen? Twee kanten ook van ons als gelovige mensen in het spoor van ons leven – de verbitterdheid en hoop die om voorrang strijden in ons leven. En zou het dan kunnen dat Boaz in dit verhaal naar God verwijst? Dat we via Boaz ontdekken hoe God er voor ons kan zijn? *Boaz – in Hem is kracht?*

Zou het kunnen dat we in hoe Boaz er is en de juiste omstandigheden creëert. Hoe hij zorgt voor voedsel en zekerheid. Hoe hij bereid is in de bres te springen voor Naomi en Ruth. Hoe hij genadig is als Ruth op zijn land aren komt lezen. Hoe hij zijn vleugels over Ruth spreidt op de dorsvloer en hoe hij nu als lossers ten tonele wordt gevoerd. Zou dat God zijn?

De vraag stellen is hem beantwoorden.

In Boas ontdekken wij gedurende dit sprookjesachtige verhaal hoe God er voor ons is in ons leven. Bijvoorbeeld doordat God met ons mee vecht om bij onze roeping te blijven. Om in het messiaanse spoor van Ruth en Obed en David te blijven gaan en ons niet van het rechte pad af te laten brengen door welke Dinges dan ook.

In alle tegenslag en verdriet die Ruth ontmoet in haar leven, gaat zij, juist zij als buitenlandse de weg van de Thora. Zij conformeert zich aan wat de bijbel voorschrijft, en gaat zelfs verder. Ze leeft uit genade. En genade dat betekent dat je net iets meer doet dan het gewone, net iets meer dan wordt voorgeschreven. Zo ontmoet ze Boaz. En daar, dáár komt God in haar leven.

Want nu ondervindt ze zèlf genade. Boaz doet meer dan er van hem verwacht kan worden. In Boaz ontmoet Ruth Gods genade. En waar mensen dat durven net iets meer doen dan de regels van je eisen, daar komen mensen tot bloei, daar is toekomst, daar herken je Gods zegen. En waar je terugschrikt voor een gebaar van liefde, zoals Dinges, daar blijf je naamloos.

Er ligt dus een opdracht voor ons in dit boekje Ruth:

Een opdracht voor ons op de weg door het leven net een stapje meer te doen dan strikt noodzakelijk is. En zo meer mens te worden en dichterbij God te komen. Maar we leren ook dat het leven hard en bitter kan zijn. En dat je een geliefde niet terug krijgt. Dat je leven zomaar aan diggelen kan liggen. En dat je God soms met een vergrootglas moet zoeken. Dit boekje helpt ons dan om dat vergrootglas te zijn. Schat de mensen die er voor je zijn op waarde. Erken dat er mensen zijn die meer doen dan het gewone. Erken dat je genade ontvangt en dat God zo bij je is. Dit boekje is een gebed voor je: een bede om in de verbittering ook hoop te blijven zien. Prachtig laat het verhaal van Ruth zien hoe God ongenoemd, achter de schermen toch steeds weer aanwezig is. Hij inspireert, motiveert mensen. Hij loopt met je mee – elke dag – op je levensweg. Hij ontmoet je in al die mensen die je onderweg tegenkomt en die er echt voor je zijn. Die naam krijgen. God is het hele boekje door aanwezig – op de achtergrond. God is je hele leven door aanwezig – op de achtergrond. Hij geeft toekomst. Amen.

- Muzikaal intermezzo

Verbintenis

- Inleiding
- Belofte
- Handoplegging
- Vraag aan de gemeente
- Maja Postma stelt zichzelf voor
- Lied: 'Ga met God en hij zal met je zijn' (Lied 416: 1)

Antwoord

- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte

Gaan

- Slotlied 'Vervuld van uw zegen' (Lied 425)
- Zegen, gevolgd door gezongen "Amen"